

VI BETALER IKKE !

EN ELLEVILL KOMEDIE
AV **DARIO FO**

 RIKSTEATRET 50 ÅR
1949 - 1999
i samarbeid med
NORDLAND TEATER

innhold

Riksteatret og NT presenterer	s. 3
teatersjefenes sider	s. 4 - 5
bilder fra forestillingen	s. 6 - 7
skuespillerne	s. 8 - 9
den politiske bakgrunn	s. 10 - 11
folk bak scenen	s. 12 - 13
litt om Dario Fo	s. 14
høstens program	s. 15
turnérute	s. 16

Fotografering, video eller lydopptak er ikke tillatt under forestillingen, unntatt etter avtale med inspisient. Vær så vennlig å stenge av digitalur og mobiltelefoner. Forestillingen varer ca 1 1/2 time.

RIKSTEATRET og
NORDLAND TEATER PRESENTERER

"VI BETALER IKKE"

av Dario Fo

Margarita
Antonia
Luigi
Giovanni
Konstabel, sersjant, begravelsesagent,
en annen politi og Giovannis far.

Regi:
Kostymer:
Maskør:
Scenograf:

Produksjonsjef:
Inspisient/turneleder:
Lys:
Lyd:

Ansvarlig utgiver:
Redaktør:
Redaksjon:
Bearbeidelse for
Riksteatrets turné:

Marianne Mørk Larsen
Hæge Manheim
Håkon Karoliussen
Andreas Kolstad

Eirik Junge Eliassen

Frode Rasmussen
Linda Nielsen
Håkan Hede
Helge Lohne

Per Rasmussen
Ole Kværneng
Nils Chr. Hansen
Frank Berg

Nordland Teater v/ Frode Rasmussen
Elin Rønning
Kjersti Berg, Thor-Inge Gullvåg, Frode Rasmussen

Riksteatret v/Mette Hægeland Blom

NB Rana
Depotbiblioteket

4

Hver dag kan massemediene fortelle triste historier om tomme kommunekasser, bedrifter som legger ned, og folk som må streve for å få endene til å møtes.

En opplagt oppgave for et distriktsteater er å ta fatt i slike problemstillinger i sitt repertoar. Vi skal jo forsøke å "speile" folks liv. Men det hører unektelig kjedelig ut. Har ikke folk nok med sin egen grå hverdag, om ikke de skal gå i teatret for å få servert det?

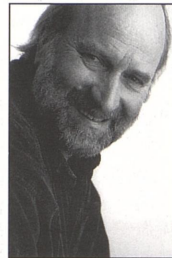
Jo, det har de. I teateret skal folk underholdes, i teatret skal folk få oppleve en god historie som de kan forstå, i teatret skal folk le, le sammen med andre. Le av politikere, le av maktmennesker, le av en absurd verden, le av seg sjøl. For hva kan

du ellers gjøre? Og det er nettopp dette Nordland Teater vil at dere skal oppleve.

Dario Fo lar Jesus uttale i "Gjøglerens fødsel":

"Som et sverd skal din tunge ramme de oppblåste herrene overalt, så kan vi le - for det er

når vi ler at vi avvæpner de mektige." For denne typen teater ble han lyst i bann av Paven, arrestert flere ganger midt under forestillinger, nektet innreise i USA, forbud mot å vise stykkene sine i italiensk fjernsyn, forfulgt av det italienske sikkerhetspolitiet - men også for dette fikk han Nobels Litteraturpris.

Frode Rasmussen
regissør og teatersjef

teatersjefenes side

Som det første teater i Norge som spiller Dario Fos stykker etter litteraturprisen, ønsker Nordland Teater folk i Norge hjertelig velkommen til en latterlig opplevelse som tar vår tid på pulsen - og det gjør ingenting om noen blir forbanna heller.

Ha en forrykende teaterkveld.

Dario Fo skildrer det lille mennesket, livets urettferdighet og verdens skjeve gang med innsikt og klokskap. Og han gjør det på en mildt sagt underholdende måte. Når Norges største turnéteater sender en Dario Fo-komedie på en landsomfattende turné, føyer vi oss til en lang tradisjon med røtter helt tilbake til middelalderens gjøglerteater og renessansens Commedia dell'Arte. Det er for Riksteatret viktig å spille teater der folk bor. Vi vil dessuten gi publikum en teateropplevelse som forlenger livet.

Frode Rasmussen og Nordland Teater fortjener applaus for sin oppsetning. Som det eneste teatret i Norge tok de initiativ til å sette opp denne farsen like etter at den store gjøgleren hadde fått sin Nobelpris. Resultatet har blitt strålende! Jeg slutter meg til Bergens Tidende, som etter premieren skrev: "Dette er farseteater av kresen klasse, og etter hvert som galskapen tar av og løfter seg helt

oppunder taket, må en stakkars publikummer bare gi seg helt over; jeg har ikke ledd så ubehersket på mange år!" Riksteatret gleder seg over å kunne gjøre vårt publikum kjent med en stor samtidsdramatiker og en uhyre morsom og velregissert forestilling. Velkommen i teatret!

Bente Erichsen
teatersjef

A handwritten signature in cursive script that reads "Bente Erichsen".

Må j

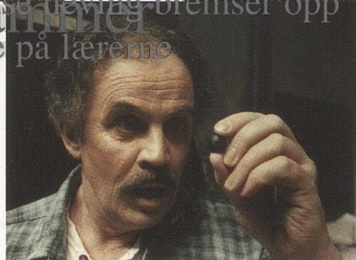
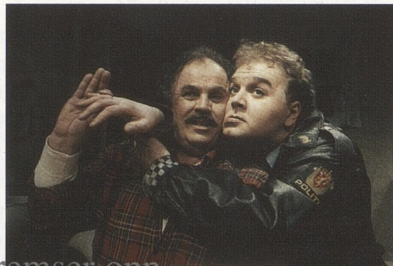
Dramatisk skole kutt
-elevens undervisning svekkes
-elever må permitteres

Bensinprisøkning rammer

lærernes kompetanse heving bremser opp
- større arbeidsbyrde på lærerne

Harstad Tidene

Dyrere å bo i Vestvågøy
Lofotposten

fotograf:
Ketil Born

Berg av kjøtt og laks dumpes over grensa – vi kan 'kje risikér belli mat her! Ned med mengden! Opp med prisan! Fransk konjakk reise

tollfritt rundt som belgisk tulipanløk. Heroin importeres som pencillin – det ser ingen, førr tolleran spreng etter dypfrøsne broilera som é så full av salmonella at dæm går sjøl! Regnvær. Lenge leve fri flyt av vara og kapital! Banksjæfa hiv aksja etter nye utenlandske eiera: vi må ha cash! Vi må ekspangder! Vi må investér!

Blåruss kjøre kjempekonsern på ræv: Takk ska du ha og 22 milliona i fallskjerm! Kjerring og onga send dæm på evig skiferie tel St. Moritz, mens skjærman dale ned i skjul på

sexferie i Ghana og Thailand. Der daske dæm på småonga og syns verden er "et jævla ålreit sted"!

Thor-Inge Gullvåg

Hæge Manheim som "Antonia"

kom til Nordland Teater i 1988 fra Riksteatret, der hun debuterte i 1987. Fast ansatt ved Nordland Teater siden 1989. Hun har spilt i flere oppsetninger, blant andre *"Mio, min Mio"*, *"Tang mellom tærn"*, *"Romeo og Julie"*, *"Tre dager i mai"*, *"Victoria"* og *"Gjengangere"*.

Tok permisjon i 1994-1996, og var da ett år ved Teater Ibsen. Spilte monologen *"Edit*

-Tommelises mamma" for Det Dær Teatret og jobbet som frilans i Oslo. De siste par årene tilbake ved NT og har spilt i *"Cabaret"*, vært instruktør for *"Billemann & Bollemann"*, spilte i *"Til Helgeland - en reise med Petter Dass"*, Mor Åse i *"Peer Gynt"* og Bramaputra i *"Benoni & Rosa"*.

Marianne Mørk Larsen som "Margharita"

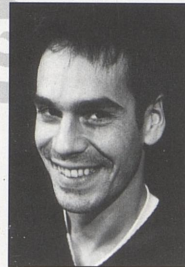

er utdannet ved The Arts Education School Drama Dept. 1994 -1997. Hun er også utdannet danser ved Statens Balletthøgskole. Hun har spilt i diverse stykker ved Arts Education School, bl.a. *"Ring Round The Moon"*, *"Kameratene"*, *"Too clever by Half"*, og *"Balkongen"*.

For Nordland Teater spilte hun flere roller i *"Peer Gynt"*-forestillingen og Edvarda og Cornelia i *"Benoni og Rosa"*.

Håkon Karoliussen som "Luigi"

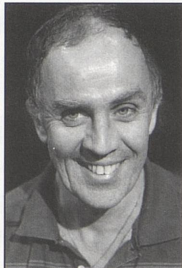
er født i Haugesund i 1969. Etter utdannelsen ved Bergen Teaterskole i 1996 spilte han Ridefogden i Bergen Komedia Teaters oppsetning av *"Jeppe på Bjerget"*. Håkon har hatt ulike roller ved Haugesund Teater, og i en periode var han også engasjert som programleder i "VTV" i TV2. Foruten *"West Side Story"* på Trøndelag Teater har Håkon også vært med i *"Billemann og Bollemann"*, *"Cabaret"*, *"Peer Gynt"*, *"Benoni og Rosa"* og *"Hamlet"* på Nordland Teater.

Andreas Kolstad som "Giovanni"

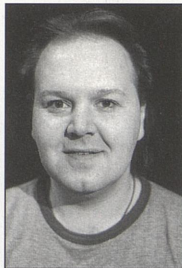
har sin utdanning fra Statens Teaterhøgskole. Andreas har jobbet på Det Norske Teatret, Den Nationale Scene, i TV og i Radioteatret. Har hatt en rekke oppgaver ved Nordland Teater, bl.a.

Tom i "*Glassmenasjeriet*", Bernhar i "*Pyjamas for 6*", Helmer i "*Et dukkehjem*", "*Det er fra politiet*", "*Cabaret*", og som kordirigent Johannes i "*Til Helgeland - en reise med Petter Dass*". Han hadde flere roller i barneforestillingen "*Kod og Tod*". I "*Benoni og Rosa*" spilte han bl.a. Nikolai.

Eirik Junge Eliassen som "Konstabel, sersjant, begravelsesagent, en annen politi og Giovanni far."

er født i Tromsø i 1968. Han hadde sin læretid ved Yövierrat-teatteri (Finland). Han har jobbet som frilanser ved Den Nationale Scene i Bergen, Fyllingsdalen Nye Teater, NRK, TV2 og Bergen Komedia Teater. For Nordland Teater har han spilt i "*Cabaret*", Bollemann i "*Billemann og Bollemann*". Eirik er mannen bak forestillingen "*En latterlig time*". I tillegg hadde han regien på barneforestillingen "*Maurits og den store barnålkongen*". Han spilte rollen som den unge Peer i "*Peer Gynt*" og sist Hektemakeren i "*Benoni og Rosa*". Eirik er ungekunstner under Festspillene i Nord-Norge 1999.

DEN POLITISKE BAKGRUNN FOR "VI BETALER IKKE"

1974 eksploderte den alvorlige økonomiske krisen i Italia. De umiddelbare følgene var: Liren falt, arbeidsløsheten og levekostnadene steg. På flere områder med over 30 % prisøkning på noen måneder. Samtidig sto lønningene stille, og fabrikkene satte en etter en av arbeiderne på minimumslønn.

I beste fall ble arbeidsuken redusert til 3 dager. Som alltid var det arbeiderklassen som måtte betale konsekvensene av 30 års vanstyre og systematisk utsuging.

Arbeiderklassen fant opp den nye kampformen "sjølreduksjon"; dvs. at man betalte lavere og rimeligere pris enn det som krevdes til husleie, elektrisitet og gass, og man tvang fram "rettferdige priser" når man handlet på varehusene. En stor del av det industrialiserte

Nord-Italia ble til slutt dratt inn i disse aksjonene. Dette medførte at fagforeningene etter hvert måtte støtte aksjonene for ikke å miste kontakten med massene.

Disse aksjonene tok kapitalistene på senga, ettersom det oppsto en ny juridisk situasjon. En kan kaste ut den som ikke betaler husleie, men det er mye vanskeligere å kaste ut den som sender inn et lavere beløp.

Dario Fo valgte formen til de gamle folkelige neapolitanske og venetianske farsene, der grunntemaet er sult, og der den første instinktive løsningen på problemet med "arvehungeren" er å prøve å klare seg sjøl. I det foreliggende stykket utvikles dette til et behov for å handle kollektivt, organisere seg og kjempe sammen som en enhet.

Farseformen gjorde entydig suksess blant arbeiderklassen og førte til hysteriske reaksjoner blant

borgerskapet. Puritanske reaksjoner uteble heller ikke. "Alvorlige og pedantiske" intellektuelle, som tilhørte den akademiske marxismen, anklaget Dario Fo for å ha latterliggjort klassekampen med den paradoksale og groteske farseformen.

Carlo Barsotti

maskør **Håkan Hede**
BAK SCENEN

Han er svensk maskør. I 1971 gjorde han sin første oppgave i Norge med "Peer Gynt" på Riksteatret. Senere har han hatt en lang rekke oppgaver i norsk teater. Håkan har vært med på å gi maskeringskunsten en selvstendig posisjon i norsk teater og har bidratt til å øke interessen for maskering gjennom kurs og seminarer.

Ved Nordland Teater har han hatt

maskeringsansvar for blant annet "Cabaret", "Til Helgeland - en reise med Petter Dass" og "Peer Gynt".

scenograf **Helge Lohne**
BAK SCENEN

Han har arbeidet med installasjon og scenografi i en årekke. De siste årene har han stort sett vært frilanser ved forskjellige institusjonsteatre rundt i Norge. Flere ganger ved Hålogaland Teater, Riksteatret og Rogaland Teater. "Benoni og Rosa" er Lohnes første møte ved Nordland Teater.

regissør **Frode Rasmussen**
BAK SCENEN

Teatersjef ved Nordland Teater siden 1997. Har arbeidet som skuespiller i 30 år og er en av Norges mest betydelige teaterkunstnere. Han har et utall av hovedroller bak seg ved mange norske teatre. Han har spilt i over 30 filmer. Også som regissør har han i de siste årene gjort seg bemerket. Men for folk flest er han kanskje mest kjent som Norges største Dario Fo-tolker.

kostymer **Linda Nielsen**
BAK SCENEN

Hun har treårig utdannelse i kjole- og draktsøm. Hun har vært ansatt som leder av systua ved Nordland Teater siden '94. Hun har hatt design for kostymene i forestillingen "*Til Helgeland - en reise med Petter Dass*", "*Peer Gynt*" og "*Benoni & Rosa*".

Født i 1926 i San Giano i Nord-Italia, sønn av en jernbanearbeider og ei bondejente. Studerte arkitektur, men valgte å avbryte studiene til fordel for teatret. I 1952 begynte han å jobbe med profesjonelt teater. Sensuren massakrerte tekstene hans. Han måtte derfor arbeide i filmbransjen til 1958, som skuespiller og scenograf. Han møtte sin kone Franca Rame i 1954. Kontakten med henne styrket hans interesse for forskning og for folkelig teater. Frukten av denne forskninga, særlig omkring middelalderen og Commedia dell'arte, ble den konkrete basisen for hans teaterstykker. Hans form er knyttet til den folkelige italienske farsen. Det politiske innholdet er til stadighet ubehagelig for de

offisielle myndighetene. Han brøt med institusjonsteatrene og dannet den frie gruppen "Nuova Scena". Denne ble splittet av politiske og strukturelle årsaker.

Teaterkollektivet La Comune ble etablert i 1970. Kollektivet fikk 700 000 medlemmer. Fo turnerte mye i hjemlandet, og politiet avbrøt ofte forestillingene.

I 1973 ble Fo arrestert i Sardinia, men politiet ble tvunget til å slippe han etter at tusentalls forbannede mennesker omringet fengselet. Selv i dag er den modige og frittalende Fo en kontroversiell figur i Italia. I 1997 fikk han Nobels Litteraturpris.

I til tross for at han ble rammet av hjerteinfarkt i fjor, arbeider han med like stor intensitet for å fullføre sitt livsverk: Å gjenskape en folkelig kulturtradisjon og feie vekk alle løgner, all utvannet retorikk og alle politiske konvensjoner.

DARIO FO

Høsten 1999 spiller Riksteatret:

Den fjerde nattevakt

av Johan Falkberget
regi: Otto Homlung
premiere på Røros 17. september.
spilles i september, oktober og november

Daddy always wanted me to grow a pair of wings

koreografi: Francesco Scavetta,
turnépremiere 12. september i Stavanger
spilles i september og oktober

Askepott

fritt etter Brødrene Grimms eventyr
regi: Harry Guttormsen
turnépremiere 13. oktober i Grimstad
spilles i oktober, november og desember

Barne- og familiemusikalen

Brakar og Joanna

av Geirr Lystrup
regi: Marit Moum Aune
nypremiere 3. september i Kirkenes
spilles i september, oktober, november

Emilie og den umulige mamman

etter Gro Dahles barnebok
dramatisert og framført av Janne Langaas
følger turneen til Den fjerde nattevakt

Snakk med meg! Det er så mørkt

regi: Terje Mærli
turnépremiere 31. august i Hornes
spilles september, oktober og november
(Unge Riks)

Macbeth

av Wiliam Shakespeare
bearbeidet og framført av Lasse Åkerlund
nypremiere 6. september i Drammen
spilles i september (Unge Riks)

Stryk

en forestilling om ungdom for ungdom
turnépremiere 11. oktober i Lillesand
spilles i oktober (Unge Riks)

Spøk og spill

av og med Noralv Teigen
institusjonsprogram

15

DATO	KL	STED	LOKALE	BILL	BEST.	TEL.NR.
19. Sep.	19.30	Høylandet	Høylandet samf.hus	74	32	12 50
20. Sep.	19.30	Snåsa	Snåsa samf.hus	74	15	11 32
21. Sep.	19.30	Levanger	Festiviteten	74	08	47 54
22. Sep.	19.30	Stjørdal	Kinoen	74	82	48 36
27. Sep.	19.00	Drammen	Drammens Teater	32	21	31 00
28. Sep.	19.00	Drammen	Drammens Teater	32	21	31 00
29. Sep.	19.30	Skien	Ibsenhuset	35	52	75 90
30. Sep.	19.30	Bø i Telemark	Gullbring kulturanlegg	35	05	11 77
01. Okt.	19.30	Horten	Bakkenteigen	33	07	06 36
03. Okt.	19.30	Nøtterøy	Nøtterøy kulturhus	33	34	60 00/61 65
04. Okt.	19.30	Kongsberg	Kongsberg kino	32	73	12 97
05. Okt.	19.30	Fredrikstad	St.Croix	69	30	54 00
06. Okt.	19.30	Halden	Konservativen	69	17	84 00
07. Okt.	19.30	Kongsvinger	Rådhus-Teatret	62	82	02 40
08. Okt.	19.30	Elverum	Elvarheim kulturhus	62	43	30 00
10. Okt.	19.30	Hamar	Teatret	62	51	05 20
11. Okt.	19.30	Gjøvik	Gjøvik kino	61	13	28 18
12. Okt.	19.30	Hønefoss	Hønefoss kino	32	11	74 00
13. Okt.	19.30	Al	Al kulturhus	32	08	11 00
14. Okt.	19.30	Fagernes	Kulturhuset	61	36	07 90
15. Okt.	19.30	Sogndal	Sogndal kulturhus	57	67	33 00
17. Okt.	19.30	Førde	Førdehuset	57	72	19 00
18. Okt.	19.30	Voss	Voss kino	56	51	11 16
19. Okt.	19.30	Stord	Kulturhuset	53	49	69 50/49 69 63
20. Okt.	19.30	Aksdal	Tysværtunet	52	77	07 70
21. Okt.	19.30	Karmøy	Kopervik Kino	52	85	75 00
24. Okt.	19.30	Lillesand	Teatret	37	26	15 00
25. Okt.	19.30	Larvik	Munken kino	33	18	44 20
26. Okt.	19.00	Grimstad	Grimstad kulturhus	37	04	40 00
27. Okt.	19.30	Sandefjord	Hjertnes	33	46	25 02
28. Okt.	19.30	Vikersund	Modum kulturhus	32	78	87 88
01. Nov.	19.30	Harstad	Harstad kulturhus	77	06	78 90
02. Nov.	19.30	Sjøvegan	Salangen kulturhus	77	17	21 10
03. Nov.	19.30	Sørreisa	Sørreisa kulturhus	77	86	12 01
04. Nov.	19.30	Skjervøy	Skjervøy kulturhus	77	76	10 60
05. Nov.	19.30	Alta	Alta kultursal	78	44	00 00
07. Nov.	19.30	Hammerfest	Hammerfest kino	78	41	15 78
08. Nov.	19.30	Lakselv	Kultursalen	78	46	13 87
09. Nov.	19.30	Tana	Galleri Martin	78	92	53 14
10. Nov.	19.30	Båtsfjord	Teatersalen Skansen	78	98	32 41
11. Nov.	19.30	Vadsø	Vadsø samf.hus	78	95	16 81
12. Nov.	19.30	Kirkenes	Malmklang	78	99	27 42

Turnérute

Depotbiblioteket

00sd 25 139

pb. 724 Sentrum

0105 OSLO

tlf.: 22 20 60 15

fax: 22 20 60 52

www.riksteatret.no

